

Nieuw handboek voor gemeenteambtenaren over opzetten buurtvoedselbos

‘Het vraagt om ondernemerschap, niet alleen idealisme’

Toen vakblad Stad + Groen begin dit jaar sprak met Wouter van Eck, medeoprichter van Stichting Voedselbosbouw Nederland, werd duidelijk dat een goed werkend voedselbos vraagt om een slim ontwerp, samenwerking met de natuur en duidelijke communicatie. Maar gemeenten weten vaak nog niet goed hoe ze een voedselbos kunnen inpassen. Om die reden ontwikkelde Liesbeth van Bommel samen met anderen voor de Brabantse Milieufederatie een handboek voor gemeenteambtenaren over het opzetten van een buurtvoedselbos, in opdracht van de provincie Noord-Brabant.

Auteur: Heleen Kommers

Van Bommel heeft een achtergrond als senior beleidsadviseur, is eigenaar en beheerder van Voedselbos Benthuisen en werkt daarnaast als adviseur en trainer, onder ander voor Voedsel uit het Bos. Toen ze in 2019 een training volgde over het opzetten van een voedselbos, merkte ze dat alle aandacht uitging naar de aanplant en het ontwerp. Ze vertelt: ‘Bij het opzetten en exploiteren van een voedselbos komt veel meer kijken. Zo krijg je te maken met juridische, verzekeringstechnische en financiële aspecten, met beleidskaders, vrijwilligers en communicatie. Daarom zette ik mijn eigen training ‘Start een voedselbos’ op, als aanvulling op bestaande trainingen over ontwerp en beplanting.’

Oriëntatiefase

‘Veel initiatiefnemers beginnen bij het ontwerp van een voedselbos’, vervolgt Van Bommel. ‘Maar ze zouden moeten starten bij de oriëntatiefase. Wat wil ik precies, wat wil ik ermee,

waar wil ik het en waarom wil ik het? Vergelijk het met de vragen van een architect die als opdracht krijgt: ontwerp een gebouw. Dan moet je ook weten welke functie het gebouw krijgt, wie de gebruikers zijn et cetera. Na de oriëntatiefase volgt de planfase, waarin je je plan met alle eisen concreet maakt. Wil je bijvoorbeeld een beleef-voedselbos, een buurtvoedselbos of een productie-voedselbos? Moet er een gebouwtje komen? Pas daarna volgen de ontwerp-, aanplant- en exploitatiefase.’

‘Er zit speelruimte tussen wat er letterlijk mag en wat er in de praktijk kan’

Liestbeth van Bommel (beeld: Puur Myra)

Enthousiasme, maar ook onderschatting

Van Bommel hoort tijdens haar trainingen regelmatig van ervaren projectleiders die dat ze bij elk project die fasering aanhouden, maar bij een voedselbos inderdaad meteen met het ontwerp beginnen. Hoe komt dat? Enerzijds is het uit enthousiasme, anderzijds omdat men het opzetten van een voedselbos wellicht eenvoudiger inschat dan het is. 'Hobbymatig is er niets mis mee als je zo te werk gaat. Maar als

je beroepsmatig een voedselbos exploiteert en het een verdienmodel moet zijn, vraagt dat ook om ondernemerschap, niet alleen om idealisme. Stel jezelf daarom de vraag wat je beter past: je als klant of vrijwilliger aansluiten bij een bestaand voedselbos of zelf een voedselbos starten.' Op kleine en grote schaal is er voldoende afzetmarkt voor een voedselbos; daarvan is Van Bommel overtuigd.

'Wat wil ik precies, wat wil ik ermee, waar wil ik het en waarom wil ik het?'

Beleidskaders voor gemeenteambtenaren

Hoewel het handboek is ontwikkeld voor ambtenaren, is het ook goed bruikbaar voor initiatiefnemers, zodat die meer zicht krijgen op beleid en regels. Van Bommel streeft naar wederzijds begrip, zodat ambtenaren en initiatiefnemers samen kunnen kijken wat er mogelijk is.

'Er zit speelruimte tussen wat er letterlijk mag en wat er in de praktijk kan. In het handboek adviseer ik gemeenteambtenaren over hoe ze met aanvragen voor voedselbossen kunnen omgaan. Wat zijn voor hen de beleidskaders op wereld-, Europees, nationaal en provinciaal niveau? Al die kaders heb ik op één A4'tje in kaart gebracht. En wat zijn de beleidsdoelen waaraan een voedselbos kan bijdragen? Denk niet alleen aan SDG's die gericht zijn op klimaat en natuur, maar ook aan sociale doelen en aan de verbinding tussen de gemeente en burgers waarvoor een voedselbos kan zorgen.'

Van Bommel besluit met de opmerking: 'Het voedselbos is niet alleen de oudste landbouwmethode, het is ook de landbouwmethode van de toekomst. We zijn nog aan het pionieren en hebben ook pionierende en creatieve ambtenaren nodig.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!